

Лоюк О.В.

викладач,

*Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини*

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ МОТИВАЦІЇ ДО РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ

Надзвичайно важливим для розвитку творчого мислення учнів початкової школи є визначення факторів появи внутрішніх стимулів у вчителів щодо усвідомлення важливості означеного процесу. Організувати процес формування мотивації досить складно, оскільки остання є динамічним явищем та структурується із значної кількості мотивів.

У новітньому психолого-педагогічному словникові зазначається, що мотивація зумовлює особливості діяльності та поведінки особистості, виступає індикатором відносин у суспільстві; це усвідомлена причина, що лежить в основі вибору дії та вчинків особистості [3, с. 440]. Мотивація праці складає систему ідей, уявлень, почуттів, переживань, що виражають потреби людини (духовні, матеріальні, культурні та природні). Опредмечування, усвідомлення потреб складає механізм стимулювання людини до певної діяльності. У свою чергу, мотивація праці сприяє визначенню цілей, змісту, плану діяльності. На основі світогляду, життєвого досвіду, інтелектуальних здібностей, самосвідомості, спрямованості у кожної людини формується своя стала система мотивів трудової діяльності. Важливою складовою трудової діяльності є мета як результат боротьби мотивів [4, с. 528]. Останні перебувають у взаємозалежності зі спрямованістю особистості (сукупністю цілей), яка залежить від мотивів діяльності. Однак мета не перетворюється в мотив, залишаючись самостійним утворенням [3, с. 441].

В означеному контексті мотивацією є спрямована активність, що вказує на присутність змістової та динамічної складових: процес та результат діяльності визначаються змістом та спрямованістю мотивів, а також ступенем напруги мотивів визначеного змісту. Важливим чинником формування мотивації є інтелектуальна діяльність щодо свідомого, осмисленого відображення навколишньої дійсності. В цьому випадку функція мотивів полягає у визначенні особистісного смислу об'єктивних обставин: результату діяльності (цілей) та самого процесу. Вищий рівень мотивації детермінується успішністю виконання діяльності [2, с. 4–7]. Людина із задоволенням виконує роботу, яку вважає корисною, значущою, оскільки кінцевим результатом діяльності стає емоційне піднесення, радість від досягнень. Емоційне задоволення сприяє підвищенню самооцінки, привабливості діяльності, прагненню

працювати так надалі. Саме на цій основі формуються довготривалі мотиви діяльності.

Формуванню мотивації також сприятимуть організація та зміст діяльності. Соціально-економічні трансформації у суспільстві, входження України до світового освітнього простору висувають якісно нові вимоги до професійної діяльності вчителя. Основний акцент в означеному процесі спрямовується на забезпечення особистісного розвитку учня: допомога йому в розумінні важливості процесу пізнання, а також підтримка (спільний з вихователем пошук відповідей на запитання, поставлені дітьми, з опертям на власний досвід останніх). Педагог своїми виховними впливами має сприяти виникненню в кожній дитини внутрішньої потреби творчого самозростання, тобто зовнішні виховні чинники треба перетворити на внутрішню потребу активно сприяти власному становленню. Учитель має забезпечити свідоме ставлення учнів до здійснюваної діяльності, тобто не тільки діяти, а й осмислювати, оцінювати свою поведінку, свої успіхи та невдачі в системі ціннісних координат, що вказує на зростання регулятивної та контрольної ролі свідомості суб'єкта діяльності [5, с. 6].

Навчально-виховний процес стає процесом взаємного обміну інформацією, що приносить нове знання всім його учасникам. Якість освіти в цьому випадку визначається не стільки кількістю засвоєних знань, скільки успішністю розв'язання нових проблем. Тобто відбувається перехід до викладання як організації залучення учня до цінностей та технологій добування особистісних знань, які слугують виникненню власного образу світу та реалізації життєвого замислу, проекту [1, с. 22, 23].

Відтак, розвиток творчого мислення учнів стає можливим завдяки організації діалогового спілкування, сутність якого полягає у наданні допомоги з боку педагога у вирішенні проблем до певної самостійності вихованця та передбачає унікальність результату кожного акту взаємодії.

Діяльність педагога задля ефективного розвитку творчого мислення учнів має відбуватися у відході від шаблонів, наповненні навчально-виховного процесу креативними технологіями, вдосконаленні традиційних форм, методів, прийомів організації діяльності дітей.

Список використаних джерел:

1. Ильин Г. Л. Концепция учителя современной общеобразовательной школы / Г. Л. Ильин // Школьные технологии. – 2011. – № 2. – С. 15–24.
2. Матюхина М. В. Мотивация учения младших школьников / М. В. Матюхина. – М. : Педагогика, 1984. – 144 с.
3. Новейший психолого-педагогический словарь / сост. Е. С. Рапацевич ; под общ. ред. А. П. Астахова. – Минск : Современная школа, 2010. – 928 с.
4. Рибалка В. В. Мотивація праці / В. В. Рибалка // Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень ; Акад. пед. наук України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 528.

5. Шмалей С. Про творчий характер самовдосконалення / С. Шмалей // Шкільний світ. – 2003. – № 16(192). – квітень. – С. 3–6.

Marakhovska N.V.

*Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor,
Mariupol State University*

CONDUCTING PEDAGOGICAL TRAINING SESSIONS FOR PROMOTING TEACHER TRAINEE'S SELF-REALIZATION

In order to promote self-realization of teacher trainees in the learning process of H.E.E. we collected a series of recommendations for conducting pedagogical training sessions [1-3]. The latter consist of several parts containing brief pieces of theoretical material and a lot of practical tasks. Each section of a pedagogical training session is devoted to developing a particular «self» of a teacher's personality, i.e. «Family Self», «Physical Self», «Psychological Self», «Social Self», «Professional Self», «Creative Self».

Special attention is drawn to «Professional Self» and the trainees are involved in solving various tasks, for instance they examine and discuss practical strategies for preventing teacher stress that can lead to burn-out (self talk, reflective thinking, time management, handling anger, etc.). Besides, the teacher trainees define their professional and personal priorities, and put them in order of importance from the suggested list:

Professional priorities: attending conferences, getting a certificate/diploma/degree, peer observations, peer-counseling (time spent talking to colleagues), lesson planning/creating materials, reading professional journals/books, time with students (outside the classroom), writing articles, syllabus design, writing a (text)book, doing (classroom) research, doing administrative duties.

Personal priorities: time with significant other/children/friends, religion/spiritual growth, money/career, health (including exercising), relaxation/»self time«, organizing home, appearance, entertainment, holidays/vacations.

The teacher trainees also participate in drama activities aimed at revealing their professional potential. For example, they act out situations based on their prospective job. An experienced teacher should give advice to his/her inexperienced colleagues. Other students discuss if the roles have been performed successfully.

Moreover, the participants examine some extracts which actualize some problem situation 'teacher versus students' or 'student versus student'. They discuss what method should be used by the teacher in order to solve each problem situation.